

OPPLÆRINGSPLAN

FOR

SERTIFISERT SIKKERHETSOPPLÆRING

etter

forskrift om administrative ordninger og
forskrift om utførelse av arbeid

modul 4.2

LØFTE- OG STABLEVOGNER FOR GODS TRUCK

Praktisk kjøreopplæring med prøve

14 timer ved sertifisert opplæringsvirksomhet

eller

20 timer ved bedriftsopplæring

Forord

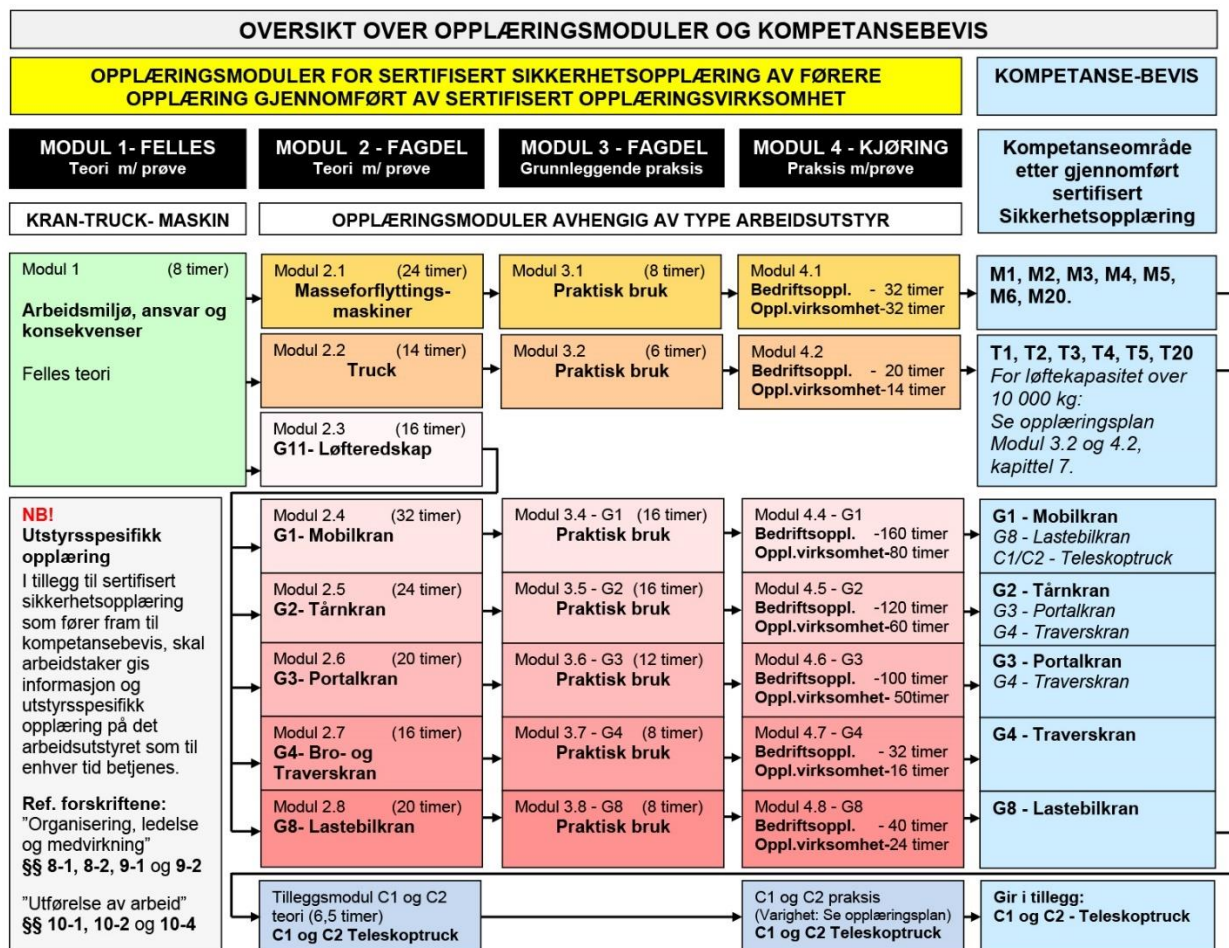
Sertifisert opplæring er en opplæring som kreves for førere av arbeidsutstyr som er beskrevet i forskrift om utførelse av arbeid § 10-3. Denne opplæringsplanen gjelder opplæringsmodul 4.2 etter illustrasjonen nedenfor.

Opplæringsplanen skal brukes av opplæringsvirksomheter som er sertifisert av sertifiseringsorgan utpekt av Arbeidstilsynet, og opplæringen skal gjennomføres av den sertifiserte opplæringsvirksomheten, jf. forskrift om administrative ordninger § 8-1 første ledd.

Opplæringsplanen beskriver et minimum av de kunnskaper og ferdigheter som kreves for bruk av arbeidsutstyr etter forskriftene. Forskriftene forutsetter imidlertid at førere av ulike typer arbeidsutstyr, i tillegg får utstyrsspesifikk opplæring på det utstyret som til enhver tid benyttes, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 10-4.

Praktisk opplæring i modul 4 gjennomføres av sertifisert opplæringsvirksomhet, eller i bedrift etter skriftlig avtale med sertifisert opplæringsvirksomhet.

Riktig bruk av arbeidsutstyr har stor betydning for sikkerheten for fører og annet personell som deltar i arbeidsoperasjoner. Feilvurderinger kan få store konsekvenser og føre til alvorlige skader på fører, øvrig personell samt materiell og omgivelser. Positive holdninger til sikkerhet er derfor viktig under opplæringen.

Innholdsfortegnelse

1. Generelt om opplæringen
  2. Målsettinger
  3. Emneliste
  4. Arbeidsmåter
  5. Vurdering
  6. Hjelpemidler / undervisningsmateriell / utstyr
  7. Praktisk opplæringsmodell for trucker med løftekapasitet over 10 000 kg.
  8. Revisjonsoversikt
- Vedlegg 1 Avsluttende praktisk prøve – krav til dokumentasjon
- Vedlegg 2 Bedriftsopplæring: praktisk kjøring med fadder – krav til gjennomføringen

Kapittel 1. Generelt om opplæringen

TRUCK

OPPLÆRINGENS VARIGHET:	14 timer praksisopplæring i opplæringsvirksomhet, eller 20 timer i bedrift – á 45 min.
OPPTAKSVILKÅR:	Gjennomført modulene 1, 2.2 (14 timer), 3.2 (6 timer)
FORMÅL MED OPPLÆRINGEN:	<p>Hensikten med opplæringen er å gi føreren allsidig praktisk opplæring og øvelse i sikker bruk av truck, slik at ulykker i forbindelse med bruk unngås.</p> <p>Opplæringen skal gi føreren så gode kjøreferdigheter at vedkommende selvstendig på en sikker måte skal kunne gjennomføre oppdrag med truck.</p> <p>Føreren må gjennomføre utstyrsspesifikk opplæring på den trucken som til enhver tid benyttes, i tillegg til sertifisert sikkerhetsopplæring, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 10-4.</p> <p>Opplæringen avsluttes med en praktisk prøve som innbefatter kontroll og bruk av aktuelle trucker. Bestått praktisk prøve, vil være grunnlag for utstedelse av kompetansebevis for fører av truck.</p>
FAG- OG TIMEFORDELING:	Se kap. 3, og kap. 7.
KRAV TIL OPPLÆRINGSVIRKSOMHET:	Opplæringsvirksomheten skal være sertifisert, jf forskrift om administrative ordninger § 8-1.
KRAV TIL BEDRIFTSOPPLÆRING:	Se vedlegg 2

Kapittel 2. Målsettinger

HOVEDMÅL

Etter gjennomført opplæring skal eleven igjennom en praktisk prøve, for å vise at vedkommende har tilegnet seg tilstrekkelige kjøreferdigheter til selvstendig å kunne gjennomføre varierte arbeidsoppgaver med aktuelle trucker, på en sikker måte.

Opplæringsplanen beskriver et timeforbruk på enten 14 timer med undervisning i opplæringsvirksomhet, eller 20 timer for kjøring i bedrift med fadder. Dette timeantallet er satt ut fra tidligere erfaringer med nødvendig timeforbruk, for å tilegne seg de ferdighetsmålene som er beskrevet nedenfor. Dersom en person oppnår disse ferdighetsmålene ved forbruk av færre opplæringstimer, kan sertifisert opplæringsvirksomhet fremstille vedkommende til avsluttende praktisk prøve tidligere.

DELMÅL

Opplært person skal:

1. Vise og forklare funksjon og virkemåte, og kjenne til aktuelle truckers hovedkomponenter.
2. Vise og forklare sikkerhetskontroll før bruk, og kjenne til aktuelle truckers sikkerhetsutstyr, funksjon, og virkemåte.
3. Vise og forklare prosedyrer for start, stopp, og viktige kontrollpunkter på trucken før, under og etter bruk.
4. Vise og forklare riktig håndtering av paller, ruller, langgods, og containere og andre aktuelle lastbærere
5. Vise og forklare truckens løftekapasitet og stabilitet.
6. Vise og forklare riktig framgangsmåte ved stabling og nedtaking av gods.
7. Forklare og gjøre rede for betydning av godshåndteringssymboler.
8. Vise og forklare grunnleggende signalisering.
9. Vise praktiske kjøreferdigheter under varierte kjøreforhold.
10. Vise praktisk kjøring med godshåndtering
11. Vise og forklare sikkerhetsrutiner og faremomenter ved fylling av drivstoff og lading.
12. Vise og forklare riktig montering av tilleggsutstyr.
13. Vise og forklare riktig sikring av last.
14. Vise hvilken dokumentasjon som skal finnes for trucker med tilhørende tilleggsutstyr, og hvordan dokumentasjonen identifiseres med truck og tilleggsutstyr.

PRAKTISK KJØREOPPLÆRING PÅ TRUCK

Alt. I. 14 timer ved
opplæringsvirksomhet

Alt. II 20 timer ved bedriftsopplæring
m/fadder

Leksjon	Emne	Antall timer Alt. I/II	Merknader
1	Hovedkomponenter på aktuelle trucktyper med eventuelt tilleggsutstyr	1/1	På de trucktyper som skal benyttes under kjøreopplæringen, og som praktisk prøve skal avlegges på <ul style="list-style-type: none"> • Funksjon og virkemåte
2	Kontrollpunkter på aktuelle trucktyper	1/1	<ul style="list-style-type: none"> • Daglig kontroll før bruk • Forklare og vite om de aktuelle kontrollpunkter iflg. kontrollrutine/skjema • Forklare og vite hva som skal gjøres på vært pkt. • Vise utfylling av kontrollskjema
3	Funksjonstest	1/1	Funksjonsprøving av: <ul style="list-style-type: none"> • Løftesystemet • Styresystemet • Bremseser • Parkering
4	Godshåndtering og kjøretrening: <ul style="list-style-type: none"> • varierte forhold • variert last mht. form og vekt. • Bruk av forskjellige lastbærere • Sikkerhetsregler for bruk i den enkelte virksomhet (HMS)	10/16	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av kjøreområde og evt. hindringer • Lastens vekt • Truckens løftekapasitet • Stabilitet • Valg av riktig gaffelengde og riktig bruk og innstilling av gaffelarmen. • Sikring av last • Lasting og lossing-nedtaging-/stabling og sleping av tilhengere. • Riktig behandling av lastbærere • Riktig bruk av manøverspaker • Kjøring med flere bevegelser samtidig uten å miste kontroll på truck og last. • Bedriftens interne
5	Eksamen	1/1	Praktisk prøve

	SUM	14/20	
--	------------	--------------	--

Kapittel 4. Arbeidsmåter

Den praktiske kjøreopplæringen skal bygge videre på de generelle grunnprinsippene for praktisk bruk av trucker som vedkommende lærte i modul 3.2.

Opplæringen må foregå på egnet område hvor den som gis opplæring kan drive ferdighetstrening og realistiske øvelser og utføre av varierte arbeidsoppdrag med trucker.

Opplæringen må også innbefatte utstyrsspesifikk opplæring på den trucken eleven skal avlegge avsluttende praktisk prøve på.

Alle tjenlige læremidler er tillatt.

Avsluttende praktisk prøve skal gjennomføres i en virkelig truck.

Ved opplæring hos sertifisert virksomhet, skal det ikke være flere enn 3 deltakere pr. truck som da bytter på å kjøre og bistå som signalmann ved løft og godshåndtering. Alle kursdeltakere må være engasjert i meningsfull opplæring hele tiden.

Ved bedriftsopplæring gjelder følgende: før kjøring med fadder starter, skal en skriftlig avtale være på plass mellom den sertifiserte opplæringsvirksomheten og fadderbedriften i tråd med kravene i vedlegg 2. Fadderbedriften skal gi opplæringen på grunnlag av utstyrets bruksanvisning, denne planen, og bedriftens fastsatte retningslinjer i bedriftens HMS system. Sertifisert virksomhet er ansvarlig for å kontrollere at forutsetningene for bedriftsopplæring er på plass, og for å gjennomføre avsluttende praktisk prøve.

Kapittel 5. Vurdering

Etter avsluttet praktisk opplæring, gjennomfører sertifisert opplæringsvirksomhet avsluttende praktisk prøve.

Opplæringsvirksomheten benytter egen instruktør til avsluttende praktisk prøve i bruk av truck.

Prøven skal sikre at den som har gjennomført opplæringen har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter om følgende emner, i tråd med truckens bruksanvisning:

- trucktyper og tilleggsutstyr
- truckens konstruksjon og virkemåte
- daglig kontroll
- stabilitet
- godshåndtering
- bruks- og sikkerhetsbestemmelser

Det brukes karakterskala: **"Bestått" / "Ikke bestått"**

Praktisk prøve skal omfatte alle læremålene i kurset. Prøven skal gjennomføres etter bestemte retningslinjer for prøveavleggelse.

Avsluttet opplæring skal dokumenteres av opplæringsvirksomheten med dokumentet «Avsluttende praktisk prøve», som skal inneholde informasjonen i vedlegg 1. Eleven skal få med seg en underskrevet «Avsluttende praktisk prøve». Eventuelt skal en underskrevet kopi også sendes til kursbetaler/ arbeidsgiver.

Sertifisert opplæringsvirksomhet skal sørge for at det blir utstedt kompetansebevis til den som er opplært. Utstedelsen av kompetansebevis bør skje i regi av en registerfører, så fremt registerfører gjennomfører en uavhengig kontroll. Med uavhengig kontroll menes her at registerfører er uavhengig av den sertifiserte virksomheten og kontrollerer at vilkårene i Vedlegg 1 er oppfylt. I dette tilfellet forutsettes det en skriftlig avtale mellom registerfører og den sertifiserte opplæringsvirksomheten, dersom registerfører er en ekstern aktør.

Kapittel 6. Hjelpemidler/ undervisningsmaterieell / utstyr

Type utstyr	Beskrivelse av materieell / utstyr
ØVINGSOMRÅDE	<p>Øvingsområde bør være plassert slik at opplæringen kan gjennomføres usjenert av øvrig aktivitet.</p> <p>Området bør ha en slik karakter at varierte arbeidsoppgaver med truck kan gjennomføres</p>
TRUCKER	<p>Tilgang på aktuelle trucker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motvektstruck • Støttebenstruck • Skyvemasttruck • Plukktruck • Sidelaster • Svinggaffeltruck • Førerløftende stabler • Teleskopbomtruck
LASTBÆRERE/DIV. TRENINGS KOLLI OG ANNET UTSTYR	<p>Variert last i form og vekt for ferdighetstrening som eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paller med gods • Variert stykk gods • Betongelementer • Div. typer lastestropper for sikring av last • Container for lasting/lossing • Farlig gods, faresedler
INSTRUKTØRMATERIELL	<ul style="list-style-type: none"> • Opplæringsplan • Undervisningsplan • Leksjonsanvisninger • Bruksanvisning for aktuelle trucker • Verneutstyr

Kapittel 7. Praktisk opplæringsmodell for trucker med løftekapasitet over 10 000 kg

Opptakskrav: gjennomført opplæring for T4 (motvektstruck) inkl. avsluttende praktisk prøve.					
Trucktype for opplæring	Leksjon nr. og timer i Modul 4.2 for klassene T6–T7–T8		Har kompetansebevis på klasse T 8 og trenger angitte timer for nedenstående underklasser.		
	Leksjon nr.	Antall timer	T8.1	T8.2	T8.4
T6 – T7 – T8	1	1/1	0,5/1	0,5/1	0,5/1
	2	1/1	0,5/1	0,5/1	0,5/1
	3	1/1	0	0	0
	4	6/10	3/5	3/5	3/5
	5	1/1	1/1	1/1	1/1
	SUM timer	10/14	5/9	5/9	5/9

T8-kurset kan også omfatte T8.1, T8.2 og T8.3.

Forklaring av T klasser:

T6 = Sidelaster

T7 = Portaltruck

T8 = Motvektstrucker med gaffelarmer

T8.1= Motvektstruck med permanent containeråk

T8.2 = Motvektstruck med permanent tømmerklo

T8.4 = Motvektstruck med permanent teleskopisk bom

Kapittel 8. Revisjonsoversikt

Revisjonsoversikt for <i>Truck modul 4.2 – praktisk kjøreopplæring med prøve</i>				
Utg.	Godkjent dato	Endringsbeskrivelse	Utarbeidet av	Godkjent av
1.1	August 2003		Samordningsrådet	
2.0	05.07.2019	Bedriftsopplæring - tydeligere krav. «Avsluttende praktisk prøve» - krav. Uavhengig kontroll ved registerfører. For truck-klasse T6 - T7 - T8: a) Fjernet krav om ett års praksis b) Fjernet krav om førerkort kl B Forskriftshenvisninger er oppdatert. Arbeidstilsynets eierskap synliggjort.	Arbeidstilsynet	Avdelingsdirektør avdeling Lov og regelverk, Gry Singsaas, og regiondirektør Arbeidstilsynet Midt-Norge, Stig Magnar Løvås
2.1	20.01.2021	1. Vedlegg 1 er oppdatert i tråd med innholdet i de øvrige modul 4.X: presiserer at praktisk prøve skal tas i reell truck. 2. Bedriftsopplæring: a) tidligere modul 4 er tatt inn som vedlegg 2 b) tydeligere hvem som har ansvar for hva: sertifisert virksomhet, fadderbedrift/ fadder. 3. Presiserer at alle tjenlige læremidler er tillatt, jf. kap. 4. 4. T8-kurset kan også omfatte T8.1, T8.2 og T8.3, jf. kap. 7.	Arbeidstilsynet etter rådslaging med Samarbeidsrådet	Seksjonsleder Tore Jeppe Sørhaug